

CRÒNICA

Jaume Cabré i Albert Manent, Premis d'Honor de les Lletres Catalanes dels anys 2010 i 2011. — El 14 de juny de 2010, en un acte solemne al Palau de la Música de Barcelona, l'escriptor Jaume Cabré i Fabré va rebre el 42è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes que convoca Òmnium Cultural. El jurat estava format per Salvador Alegret, Margarida Casacuberta, Pilar Garcia Sedas, Ramon Pla i Arxé, Damià Pons, Joaquim M. Puyal, Josep M. Roig i Rosich i Vicenç Villatoro. Segons consta en les bases, el premi s'atorga «a una persona que per la seva obra literària o científica, escrita en llengua catalana, i per la importància i exemplaritat de la seva tasca intel·lectual, hagi contribuït de manera notable i continuada a la vida cultural dels Països Catalans». Jaume Cabré n'és, sens dubte, un digne mereixedor. Té al seu darrere una llarga trajectòria literària com a narrador i com a novel·lista. Compta també amb l'aval d'un gran nombre de lectors, de múltiples premis, d'una quantitat important de traduccions a les llengües més diverses i de l'opinió de la crítica, la qual no ha dubtat a considerar que Cabré és un dels puntals de la literatura catalana actual. Cal tenir present també, és clar, la seva activitat com a membre de la Secció Filològica de l'IEC.

Joaquim M. Puyal, com a portaveu del jurat, deixà ben clars els mereixements en la glossa que féu del guardonat: «L'obra de Jaume Cabré és una obra sòlida, madura i esfèrica, fruit d'un treball rigorós i sobri. Cabré ha conreat el relat, la novel·la, l'assaig (amb reflexions a l'entorn de l'escriptura i la lectura) i ha fet una petita incursió al món del teatre. També ha posat la seva ploma al servei del guionatge i de la creació audiovisual. Aquest reconeixement li arriba en un moment ple de maduresa i de vitalitat activa».

Un dels aspectes que Puyal remarcava especialment és el fet que Cabré hagi escrit sempre en català, la qual cosa no ha impedit pas que la seva obra hagi adquirit una enorme projecció internacional: «Jaume Cabré ha escrit sempre en català i només en català, però la dimensió universal del seu treball és tan clara com la discreció del seu capteniment en els aparadors mediàtics». I és que, continua Puyal, «en tota la seva actuació professional, Jaume Cabré es posa al servei d'un text que invocarà necessàriament la intel·ligència del lector. Que quan ho fa esdevingui per al món un testimoni de llengua, literatura i cultura catalanes és, per a ell, una conseqüència tan natural com feliç».

El discurs del guardonat en el moment de recollir el premi de mans de Muriel Casals, presidenta d'Òmnium, és el millor exemple de la tasca que la figura de l'escriptor ha de desenvolupar en una societat com la nostra i del paper que ha de tenir-hi la llengua pròpia. Són divuit minuts memorables que es poden visionar íntegres a www.omnium.cat/ca/video/discurs-de-jaume-cabre-en-l-acte-de-lliurament-del-premi-d-honor-de-les-lletres-catalanes-69.html. Entre altres coses hi sentirem tota una autèntica declaració d'intencions sobre l'ofici d'escriure i la vinculació indissoluble entre la llengua i el poble que la parla: «L'escriptura —hi diu— és un afer de l'ànima. Per això, per a l'escriptor, la llengua és la seva pàtria i mirar d'assegurar la pervivència de la llengua per a mi ja és una raó de pes per treballar per la independència política del país. Que tampoc no en garantirà la pervivència, però que hi ajudarà. Sé que no estic sol, en aquest anhel: a més de les raons de dignitat política, social i històrica, vull una llengua que no hagi d'estar lluitant amb l'aigua al coll per sobreviure; vull que visqui en pau en igualtat de condicions amb les llengües que tenen un

estat propi que les defensa, les protegeix, les alimenta, les enalteix i prestigia. Vull una llengua que no hagi de demanar ni perdó ni permís pel sol fet d'existir; no vull que li discuteixin les poques i tímides lleis que la protegeixen; vull que els seus parlants visquin sense els complexos que els porten a l'autoodi i la renúncia lingüística perquè no es molesti el veí o, encara pitjor, per una pretesa i malentesa bona educació.». Per tot plegat, el fet d'haver incorporat Jaume Cabré al catàleg de guanyadors del premi és un autèntic honor.

En la convocatòria de 2011 el premi fou per a Albert Manent i Segimon. L'acte de lliurament es féu també el 14 de juny al Palau de la Música de Barcelona. Pilar Garcia Sedas fou aquest cop l'encarregada del jurat de fer la glossa del guardonat. Féu un repàs de la seva obra com a escriptor, estudiós, articulista i memorialista. En destacà per sobre de tot el compromís i l'activisme cultural al servei del país. Hi intervingueren també Xavier Polo i Jordi Pujol, l'expresident de la Generalitat de Catalunya. Xavier Polo recordà els anys comuns de militància en la clandestinitat en uns mots tan emotius que el glossador no pogué ni acabar la seva intervenció. Per la seva banda, Jordi Pujol féu menció també de múltiples records compartits i fixà especialment l'atenció en la tasca política de Manent al capdavant de la Direcció General de Difusió Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat. La conclusió fou clara i contundent: «Tu i jo donem testimoni d'un intent de diàleg que ha fracassat; els ponts estan trencats, però som capaços de tirar endavant nosaltres sols; sobretot, hem de comptar amb nosaltres mateixos.».

Per motius de salut, el guardonat delegà la lectura del discurs al seu fill Jordi Manent. El text, optimista i esperançador, és un autèntic exemple de la necessitat de conèixer i entendre el passat per tal de poder projectar el futur. Començà amb un record i reconeixement per als seus «mes-tres», començant per Marià Manent, el seu pare, i continuant amb Carles Riba, J.V. Foix, Claudi Ametlla, Rafael Tasis o Jaume Vicens Vives. També féu menció als «germans grans» de la seva generació, amb atenció a noms com els de Josep Benet, Joan Triadú i Josep Maria Ainaud, que són —digué— els qui el van dur a l'activisme patriòtic i cultural. Diverses coses són les que, segons Manent en el seu discurs, calen al país per tirar endavant: «Més enllà de la immediatesa que ens pot desorientar, cal mirar vers el passat i tenir una visió no esbiaixada del present. [...] Cal que es multipliqui la formació dels catalans, que no només es quedin amb el sentiment de pertinença, sinó que coneguin el passat i les raons del nostre ésser. [...] Cal fomentar la il·lusió per fer de Catalunya un país d'integració, que té el noble orgull de proclamar-se gresol de nouvinguts. Ara, cal que es multipliqui la formació dels catalans, que no es quedin amb el sentiment de pertinença i prou, sinó que coneguin el passat i les raons del nostre ésser.».

Convé fer esment també del discurs de Muriel Casals com a presidenta d'Òmnium, que se centrà en la commemoració del 50è aniversari del naixement de l'entitat: «Enguany fa 50 anys —digué— que un grup de persones valentes i generoses van comprometre la seva seguretat i el seu patrimoni per salvar la llengua catalana que havia estat bandejada de l'ús públic i acadèmic. Catalunya i la seva cultura havien estat víctimes d'una de les agressions de les quals la humanitat s'avergonyeix quan s'analitza la història del segle xx». La coincidència amb Jordi Pujol pel que fa a la projecció de futur és prou significativa: «Tenim la voluntat i el deure de decidir. Tenim la responsabilitat d'assegurar la presència de l'especificitat catalana al món i per fer-ho ens cal desfer-nos de les traves que encara ens limiten. Ara sabem que per construir el nostre país segurament cal tallar lligams que no són un llaç sinó un llast». Tot plegat ens du fins a aquells versos finals del poema «El dia revolt», de Josep Carner, que Manent mencionà en la seva intervenció: «salut a la Pàtria, no encara nascuda / com l'hem somiada sos fills.».

Jaume AULET
Universitat Autònoma de Barcelona